

Uz 20-godišnjicu oslobođenja Dubrovnika

Kronika događaja za vrijeme NOB-e na području općine Dubrovnik

Prof. Mato Kapović

Podaci su rađeni uglavnom prema neprijateljskim dokumentima a jedan dio na osnovu dokumenata narodnooslobodilačke vojske i pozadinskih vlasti.

1941. godina

3 lipnja — Predstojništvo gradske policije izdalo naredbu o zabrani širenja alarmantnih vijesti prijeteci stanovništvu najoštrijim kaznama.

13 lipnja — Prilikom spuštanja talijanske zastave kod Orlanda neki građani nisu podigli ruku u znak pozdrava. Talijanski vojnici su odmah reagirali hapšenjem i maltretiranjem građana.

25 lipnja — Policijski izvještaj navodi da su radi komunizma uhapšene slijedeće osobe: Devčić Niko, Obradović Niko, Malenica Đuro, Šišina Pero, Pandža Franjo, Mozetić Josip, Čelak Jako.

26 lipnja — Prilikom davanja vijesti na Stradunu omladinac Ivan Bučić je uzviknuo: »Sve lažete, Dolje fašizam, Živio SSSR. Nekoliko dana kasnije je strijeljan.

26 lipnja — Uhapšena je Marija Radeljević radi komunizma.

26 lipnja — Izdata naredba o obaveznoj predaji svih radioaparata.

27 lipnja — Izvršen pretres stana Iva Mordina u Janjini.

7 srpnja — Kotarska oblast Dubrovnik obavještava povjerljivim aktom da su se krajem lipnja udaljili od svojih kuća Rusković Slavko i Rusković Jozo poznati komunisti, te da se za istim vodi potraga.

7 srpnja — Izdata potjernica za komunistom Ivom Mordinom iz Janjine.

10 srpnja — Izdata naredba o predaji oružja. Prekršitelji se kažnjavaju smrću.

1942. godina

1 lipnja — Prema statistici do toga vremena Dalmacija je u redove NOB dala 1800 boraca.

6 lipnja — Nedaleko Stravče vođena je borba između partizana i žandara.

11 lipnja — Noću 50 partizana došlo u sela Zakamenja i Prizrina nedaleko Kune na Pelješcu. Talijanski izvještaj govori da su se vjerojatno prebacili sa Korčule ili Makarskog primorja.

12 lipnja — Nedaleko sela Dube pojavila se veća grupa partizana.

13 lipnja — Veća grupa partizana došla u selo Podobučje nedaleko Kune. Tom prilikom je razoružana žandarska straža koja se nalazila u mjestu.

13 lipnja — U svim većim mjestima Pelješca (Trpanj, Orebić, Kučište, Viganj, Lovište, Sreser, Janjina, Popova Luka, Trstenik) osvanule su borbene parole: »Živio komunizam, Dolje fašizam, Dolje okupatori itd . . .

14 lipnja — Grupa partizana došla u Potomje te se klicalo SSSR i komunizmu.

14 lipnja — Policijski izvještaj tvrdi da je u Orašcu uhvaćen komunist iz Splita Petar Milišić, te da je kod istog nađen revolver. Prilikom sprovođenja govorio je o pobjedi SSSR. Zbog veza sa njim uhapšeni su Mato Kljunak i Predrag Jurin.

20 lipnja — Neprijateljska posada iz Kune obavijestila svoju komandu da svakog trenutka očekuju napad partizanskih snaga.

21 lipnja — Nedaleko Janjine došlo do sukoba između partizana i neprijateljske patrole.

29 lipnja — Održan u Potomju prvi javni zbor, kojem je prisustvovalo nekoliko stotina ljudi. Narod je slušao govor Iva Mordina Crnog istovremeno kličući SSSR i NOV.

2 srpnja — Između Trpnja i luke Drače napadnuta je barka sa talijanskim vojnicima.

17 srpnja — Partizanske snage ušle u Sreser.

18 srpnja — Kod sela Ramline nedaleko Janjine došlo do borbe između partizana i žandara.

20 srpnja — Žandarsko-domobranske snage vršile pretres terena nedaleko Potomja. Tom prilikom je ubijen sekretar Kotarskog komiteta komunističke partije Hrvatske za Pelješac Niko Bojanović Kadija.

22 srpnja — Kod Županjeg sela došlo do sukoba između partizanskih terenskih radnika i žandara. Tom prilikom je poginuo omladinski rukovodilac Jurović Ivo.

24/25 srpnja — Noću nedaleko Kučišta partizani srušili telefonsku kablsku kućicu.

25 srpnja — Noću partijska organizacija iz Dubrovnika pokušala osloboditi iz bolnice (gdje su ga čuvali karabinjeri) druga Pjera Grubišića. Akcija nije uspjela te je tom prilikom u ruke Talijana pao omladinac Roko Bačić.

29 srpnja — Partizani se pojavili na rtu Lovrište.

1943. godina

4 lipnja — Talijanske vlasti na Pelješcu započele sa hapšenjem roditelja čiji se sinovi i kćeri nalaze u partizanima.

12 srpnja — Grupa partizana ušla u Boljenoviće nedaleko Stona.

12 srpnja — Grupa partizana pojavila se u selu Metohija nedaleko Stona.

13 srpnja — Nedaleko Crne gore na Pelješcu vođena ogorčena borba između talijana i partizanskih snaga.

16 srpnja — Noću nepoznati avion bacao letke protiv Nijemaca i Talijana po Dubrovačkom primorju.

20 srpnja — Policijski izvještaj ističe da se kroz Dubrovačko primorje pojavljuju pojedinačno i u grupama partizani koji se vraćaju u svoja područja nakon pete ofenzive. Jedna grupa partizana zadržala se na području između Orašca i Slanoga sve do 7 kolovoza. Tom prilikom su narodu držali govore o ciljevima njihove borbe.

23 srpnja — Preko 200 partizana dobro naoružanih došlo u selo Trnovu nedaleko Slanoga. Nedaleko Trnove su logorovali nekoliko dana. Održali su i govor sakupljenom narodu. Izjavili su da su borci I dalmatinske brigade i da se vraćaju sa Sutjeske na Biokovo.

24 srpnja — Talijanska vojska u vinogradu kod Zve-nedaleko Slanoga na partizansku zasjedu. Nakon borbe partizani se povukli u Ćepikuće.

24 srpnja — Talijanska vojska u vinogradu kod Zve-kovice ubila Dundić Iva.

25 srpnja — Talijanski izvještaji navode da se partizani još nalaze na području Ćepikuća.

26 srpnja — Noću, avionima bacali letke iznad Župe Dubrovačke uperene protiv okupatora.

30 srpnja — Talijanske snage koje su vršile akcije na području Trpnja napadnute od partizana nedaleko Župan-jeg sela. Tom prilikom ubijen je jedan oficir, a ranjeno 5 vojnika.

31 srpnja — Talijani u znak odmazde zbog napada partizana kod Županjeg sela zapalili Županje selo te strijeljali 4 taoca iz Gornje Vrućice.

1944. godina

5 lipnja — Partizani ušli u selo Dančanje.

6 lipnja — Partizani ušli u selo Zabrđe.

8 lipnja — Nijemci nedaleko Komaja postavili zasjedu ali bez uspjeha.

22 lipnja — Nijemci vršili hapšenja u Dunavama onih porodica za koje su vjerovali da su u vezi sa partizanima ili im se sinovi među njima nalaze.

24 lipnja — Izvjestan broj mladića iz Dunava koji su silom mobilizirani u vojsku prebjegli u partizane.

24 lipnja — Policijski izvještaj ističe da je grupa omladinaca iz Dubrovnika i to: Kalauz Marija, Lučić Ivo, Lu-

cijanović Milan, Strinić Petar, Ivanišin Nikola, Gjukić Mirko, Musladin Špiro, Kočev Ernest, Eterović Nikola prebjegli u partizane. Međutim da su neki uhvaćeni.

27 lipnja — Njemački vojnici iz Janjine uhapsili izvjestan broj seljaka iz Dubrave optužujući ih da pomažu partizane.

27 lipnja — Nedaleko Janjine partizani razoružali njemačku patrolu.

28 lipnja — Nedaleko sela Zaradež partizani zarobili dva njemačka vojnika.

28 lipnja — Nijemci vršili hapšenja seljaka u Sparagovićima na Pelješcu.

5 srpnja — Policijski izvještaj navodi da su svi glavari na području općine Janjine podnijeli ostavke jer da su primili od partizana pisma u kojima se to od njih zahtijeva.

9 srpnja — Između Dubrovnika i Grude upravo kod Vojskog dola napadnut je vlak. U njemu se nalazila njemačka vojska.

10 srpnja — Grupa partizana došla u selo Brijesta nedaleko Janjine.

14 srpnja — PČ 63 prebacio članove Kotarskog komiteta sa Pelješca na Lastovo.

15 srpnja — Na Grudi ispisane parole: »Živio Tito, Dolje Hitler.

17 srpnja — Kod sela Ridice nedaleko Slanoga došlo do sukoba između žandara i partizana.

17 srpnja — Iz policijskog zatvora u Dubrovniku pobjegli Martin Šunj iz Janjine i Arkulin Ivo iz Lovorne. Sa njima je pobjegao i jedan redarstveni stražar. Iste noći nestala su i tri glazbenika iz 9 posadnog združa.

21 srpnja — Vlak koji saobraća na liniji Dubrovnik — Mostar naišao kod Sustjepana na minu, te je došlo do iskliznuća. Oštećena je željeznička pruga u dužini od 20 metara.

21 srpnja — Lastovska flotila prebacila sa Pelješca na Lastovo jedan bataljon I dalmatinske brigade, koji je izvršio akciju na Nijemce.

21 srpnja — Nijemci vršili po Dubrovniku hapšenja partizanskih suradnika.

22/23 srpnja — Noću lastovska flotila prebacila jednu četu na Mljet radi pojačanja naših snaga. Nijemci u borbi na Mljetu doživjeli poraz.

31 srpnja — MČ 1 preuzeo sa Jakljana zbjeg i ranjenike te ih prevezao u Sablunaru na otoku Mljetu.